

Handläggare
Laila Andersson
0480-45 38 45

TJÄNSTESKRIVELSE

Datum
2021-01-11

Ärendebeteckning
SN 2020/0625.02.05

Socialnämnden

Svar på motion från Petra Gustafsson (SD) och Curt Gustafsson (SD) - Införa språktest för personal inom omsorgen och LSS

Förslag till beslut

Socialnämnden föreslår kommunfullmäktige att avslå motionen med hänvisning till bristande forskning och erfarenhet kring språktester och den begränsade problematik som finns på området i förvaltningen.

Bakgrund

En motion har inkommit från Petra Gustafsson (SD) och Curt Gustafsson (SD) gällande nyanländas språkkunskaper inom äldreomsorgen och LSS.

I motionen yrkar Sverigedemokraterna Kalmar att fullmäktige uppdrar till kommunen att:

- Ta fram och införa både skriftligt och verbalt språktest som säkerställer att kommuns personal inom omsorgen och LSS uppfyller Socialstyrelsens rekommendationer om kunskaper i svenska språket.

Socialnämnden har fått i uppdrag att yttra sig över motionen.

Laila Andersson
Utredningssekreterare

Cecilia Frid
Socialchef

Bilagor

Yttrande

Motion Införa språktest för personal inom omsorgen och LSS

Yttrande

Svar på motion från Petra Gustafsson (SD) och Curt Gustafsson SD om "Införa språktest för personal inom omsorgen och LSS"

Bakgrund

Socialnämnden har fått i uppdrag att yttra sig över motionen "Införa språktest för personal inom omsorgen och LSS"

I motionen yrkar Sverigedemokraterna att fullmäktige uppdrar till kommunen att:

- Ta fram och införa både skriftligt och verbalt språktest som säkerställer att kommuns personal inom omsorgen och LSS uppfyller Socialstyrelsens rekommendationer om kunskaper i svenska språket.

Utredning

Det finns idag inget nationellt gällande regelverk som kräver språktest för att utöva arbete inom socialtjänstens verksamheter inom funktionsstöd. Utredaren har inventerat vad som finns dokumenterat nationellt i frågan, vilket sammanfattas nedan.

Nationellt

- 75 000 av Sveriges 250 000 undersköterskor och vårdbiträden är utrikes födda enligt SCB.
- Av Sveriges kommuner är det endast Botkyrka kommun som beslutat sig för att använda språktester. Testet är dock inte klart eller genomfört. I Botkyrkas språksatsning ingår även en utbildningsdel. De som redan jobbar med omsorg och anses ha otillräckliga svenskkunskaper erbjuds en 40 veckors kurs på deltid, som de får gå på arbetstid.
- Malmö stad har en annan ingång gällande problematik med förståelse på grund av språksvårigheter, där man inriktar sig på både intern och extern kommunikation. Kortfattat innebär det att all kommunikation och information ska förenklas genom att använda sig av lättläst svenska.
- Forskningen på området språktester är svår att finna. Vid Karlstads Universitet har en kartläggning av språktest, vid antagning till vård- och omsorgsutbildningarna för vuxna i Värmland, gjorts. I kartläggningen konstateras att det är relevant att diskutera frågan om vilka individer som testas, då brister i språklig förmåga inte enbart går att återfinna hos personer med utländsk bakgrund. Författaren lyfter fram att svenska elevers bristande språkkunskaper inte får hamna i skuggan av invandrades bristande språkliga förmåga, och att det bör ses som diskriminerande om enbart individer med svenska som andraspråk testas vid intag till utbildningar.

Socialförvaltningen/Kalmar kommun

- För att erhålla en tillsvidareanställning inom socialförvaltningens verksamheter inom funktionsstöd, ställer förvaltningen som krav att medarbetaren har som lägst utbildning till undersköterska eller motsvarande gymnasieutbildning. Det finns inga möjligheter att genomföra denna utbildning utan att ha goda kunskaper i det svenska språket.
- Inom socialförvaltningens verksamheter eftersträvas även högskoleutbildning eller till området riktad YH-utbildning (yrkeshögskola). I oktober 2020 fanns 73 anställda med högskole- eller YH-utbildning inom områdena med stöd till personer med funktionsnedsättning. Anställda med adekvat gymnasieutbildning var 575 och antalet

anställda utan utbildning var 40 personer.

- Vid extern rekrytering görs alltid en noggrann intervju med sökande. Varken HR-specialist eller enhetschef för bemanning upplever att det finns någon stor problematik med språklig kompetens.
- Språkombud finns på omsorgsförvaltningen, med uppdrag att stödja kollegor när det gäller språkutveckling och förbättrad kommunikation. Språkombuden utbildas under fem dagar på Vård- och OmsorgsCollege. Det finns för närvarande 12 utbildade språkombud. En projektledare ska anställas i omsorgsförvaltningen, som stöd för språkombuden och med att leda arbetet.
- Socialförvaltningen har, utifrån bedömningen att bristande språklig kompetens i dagsläget inte är något stort problem, avvaktat med att utbilda språkombud. Socialförvaltningen ser positivt på att det finns rutiner, arbetssätt och utbildning till språkombud och kommer nogsamt följa utvecklingen och vid behov införa detta.

Motion

Införa språktest för personal inom omsorg och LSS

Under pågående Corona-pandemin har det svenska språket hamnat i fokus. Vårdpersonal som inte kan kommunicera eller förstå svenska tillräckligt bra kan utgöra en riskfaktor enligt en utredning från IVO som i flera år har varnat om dålig svenska som en riskfaktor. I en rapport från 2018 lyfts det fram som en av myndighetens viktigaste iakttagelser under tillsynen av äldreomsorgen. Fackförbundet Kommunal har tidigare lyft upp bristande språkkunskaper som ett problem. Även de anser att språket är viktigt, exempelvis när det handlar om att förklara hur skyddsutrustning används. En sämre arbetsorganisation innebär större risk för smittspridning och att inte förstå varandra riskerar onekligen att försämra en arbetsorganisation, säger Torbjörn Dalin, chefsekonom på Kommunal.

Socialstyrelsen har idag en allmän rekommendation om att omsorgspersonal ska ha "förmåga att förstå, tala, läsa och skriva svenska på gymnasienivå eller svenska som andraspråk i vård och omsorgsprogrammet". Sverigedemokraterna menar att politikerna alltför länge har betraktat äldreomsorgen som en integrationsåtgärd där man rekryterat nyanlända utan tillräckliga kunskaper. SKR har påpekat att flera insatser behövs för att förbättra språkförmågan, som exempelvis särskilda språkombud som får uppdraget att stötta kollegor som har bristande kunskaper i svenska. Sverigedemokraterna ser positivt på språkombud men det är inte en tillräcklig åtgärd. Att först anställa medarbetare som har bristande kunskaper i svenska och därefter behöva anställa/utbilda särskilda språkombud är därför en felaktig ordningsföljd. Bättre åtgärder behövs och där är språktester ett viktigt instrument. Flera kommuner har nu beslutat att införa sådana och vi sverigedemokrater hyser förhoppningen att Kalmar kommun kommer följa deras exempel.

Sverigedemokraterna anser att våra äldre, ja alla våra omsorgstagare, är värda en trygg och säker omsorg, men även att den nog så viktiga sociala kommunikationen mellan personal och brukare blir så mycket bättre med personal som har goda kunskaper i svenska språket.

Sverigedemokraterna Kalmar yrkar att fullmäktige uppdrar till kommunen att:

- Ta fram och införa både skriftligt och verbalt språktest som säkerställer att kommuns personal inom omsorgen och LSS uppfyller Socialstyrelsens rekommendationer om kunskaper i svenska språket.

För Sverigedemokraterna

Petra Gustafsson, gruppledare
Curt Gustafsson, ledamot socialnämnden